

מדור השפה העברית

תימן - לחץ אליים; סוריה - לחץ כלכלי

מחבר: אמיל תומא.

תאריך פרסום: 25 באוקטובר 1962.

מקור: עיתון קול העם, מדור "בארצות ערב".

תמלול קידוד להגהה: גל י.

יותר מסימן אחד מעיד, כי הולך ונהדף הקשר האמריקאי-בריטי להתנכל לרפובליקה התימנית האנטי-פאודאלית.

העתונות המערבית, אשר הפיצה תחילה כי האימאם אל-באדר והנסיך חסן הולכים מחיל אל חיל ומתקדמים לעבר צנעא הבירה, מדברת עתה על ריכוז כוחותיו של האימאם כהכנה להתקפת-נגד. הכוחות הסעודיים-ירדניים, שנועדו לסייע לנצחון המלוכנים, סופגים מפלות.

אך ההתערבות טרם סוכלה, הקשר הולך ונמשך, האנגלו-אמריקאים מזרימים כסף ונשק לערב-הסעודית, שהיתה לבסיס-ההתערבות נגד תימן. אף על-פי-כן, הרפובליקה התימנית מייצבת את שלטונה ומתכננת רפורמות יסודיות.

יתר-על-כן, המהפכה התימנית ותוצאותיה, השפעתן מורגשת בערב-הסעודית הפאודאלית, המלך סעוד ויתר על ראשות הממשלה, פיטר את ממשלתו ומינה את יורש-העצר פייסאל כראש-הממשלה החדש. שיטה זו היתה למסורת בערב-הסעודית בכל שעת משבר מדיני... המלך סעוד נזקק לדרך זו גם ב-1958, כאשר הואשם בתיכנון קשר נגד קע"ם.

המשבר בסעודיה הוא עמוק וחמור, אין פלא, איפוא, שסעוד חושש מאוד מפני המהפכה התימנית, המשמשת דוגמה טובה לכוחות המתקדמים בארצו. משום כך הוא יוסיף לתת יד למזימות האימפריאליסטיות נגד תימן כשלון בסביבו הראשון לעולם איננו סיבה להימנעות מסיבוב שני, חוסיין מלך ירדן, הנמצא במצב דומה, לא יפגר אף הוא במבצע אימפריאליסטי חדש זה.

החזית הסורית

בעוד שהמזימות האנגלו-אמריקאיות נגד תימן לובשות דמות של התערבות אלימה, הרי המזימות האימפריאליסטיות נגד סוריה, יש להן לעת-עתה אופי שליו יותר והן מוצאות לפועל במישור הכלכלי המסורתי, לכך מתווסף היום בדבר אפשרות של התקפה מצד ישראל, שחוזק ע"י עיסקת טילי-ה"אוק", שאר"הב עומדת למכור לממשלת בן-גוריון.

ראש-החץ של הלחץ הכלכלי שולח ע"י החוגים השליטים המערב-גרמניים דווקא, המעשה אינו חדש, תחילתו בתקופה, כאשר סוריה היתה חלק של קע"ם, אז הציעה גרמניה המערבית לממן את הקמתו של סכר-הפרת (בערוצו הסורי), שתעלה 500 מיליון מארקים.

כאשר בעקבות הפיכת ספטמבר 1961 חודש קיומה של הרפובליקה הערבית הסורית וקבוצה ריאקציונית עמדה להגיע לשלטון במדינה המחודשת, חזרו שליטי-בון והציעו את מימונו של סכר-הפרת. אך כאשר בעקבות ההפיכה השניה ב-28 במארס 1962 נתכוננה קואליציה חדשה של כוחות בעלי מגמה מתקדמת באופן יחסי, גילו שליטי גרמניה המערבית סימני חרטה על הבטחתם. היה ברור, כי הכוחות הריאקציוניים בסוריה אומנם הורדו מרום מעלתם, אך נשארו פעילים מאוד,, והמאבק בין הכוחות הדמוקראטיים והריאקציוניים הלך והחריף, ממשלת-עזמה ניהלה, בהסתייגות מסוימת, מדיניות פנים וחץ דמוקראטית. למשל, ממשלת-דוואליבי, שהגיעה לשלטון לאחר הפיכת ה-28 בספטמבר 1961, חתרה לצמצומו של חוק הרפורמה האגררית, בעוד שממשלת-עזמה, שהגיעה לשלטון לאחר הפיכת ה-28 במארס, תיקנה את הסעיפים הגרועים ביותר בחוק שנתקבל בימי ממשלת-דוואליבי.

המשך המאבק בין הכוחות הדמוקראטיים והריאקציוניים הביא לכינון קואליציה ממשלתית חדשה בראשותו של חאלד אל-עאזם. הסכסוך בתוך הממשלה הוסיף והחריף וזה אשר עודד, כנראה, את הנאו-קולוניאליסטים המערב-גרמניים להפעלת לחץ על ממשלת סוריה, כדי לאלצה לנקוט עמדה רצויה יותר לאינטרס האימפריאליסטי הכללי.

כאשר הגיעה משלחת סורית לבון, כדי לדון על חוזה בדבר מימון מערב-גרמני של הקמת סכר-הפרת, נתגלו קשיים ועד היום נדתחה חתימת החוזה. הידיעות על מהלכו של מ"ומ זה סותרות זו את זו והולמות את תכסיסי הלחץ הנאו-קולוניאליסטי.

הידיעה הראשונה על מ"ומ זה הגיעה סביב ה-15 באוקטובר, כאשר הבי.בי.סי. הודיע, כי עיזאת טראבול-עזב את גרמניה המערבית. הוא סירב למסור הודעה כלשהי על הדיונים, אך לבסוף השמיע הערה רבת-משמעות, לפיה חוסני אל סאוואף, מנהל הבנק המרכזי של סוריה, לשוודיה. הוא הוסיף, כי מנהל המועצה למען סכר-הפרת, נוראלדין קאהלה, שגם הוא השתתף במשלחת הסורית בבון, יסייר בארצות אירופיות אחרות, הרושם היה, כי המ"ומ בבון הגיע למבוי סתום.

כעבור שבוע הודיעה סוכנות "רויטר", כי סוריה איימה לעיין מחדש ביחסיה עם גרמניה המערבית, אם תסרב ממשלת-בון לממן לפחות חלקית את סכר-הפרת. שר-החוץ הסורי, ד"ר אסאד מאחסין, רמז על כך בהצהירו לפני שבוע, כי סירובה של גרמניה המערבית

לעמוד בהבטחותיה בדבר תשלום 500 מיליון מארקים ישפיע כצורה רצינית על יחסיה עם סוריה.

עתונות דמשק הרחיקה לכת וכתבה, כי הממשלה הסורית נקטה בכל האמצעים הדרושים כדי לקדם את פני המצב החדש – לרבות הנכונות להכיר בממשלת גרמניה המזרחית וקבלת הצעותיה הקודמות לממן את הסכר, מקורות סוריים רשמיים ציינו – לפי ידיעות העתונות – כי הצעות בדבר מימון הקמתו של הסכר נתקבלו מברה"מ ומעיראק. אותה שעה הודעה "רויטר" מבון, כי הממשלה המערב-גרמנית, אין לה כל כוונה לחזור בה מהבטחתה לסייע בידי סוריה בהקמת סכר-הפרת.

פירוש הדבר הוא, איפוא, כי ממשלת-בון דרשה מחיר גבוה תמורת נכונותה לממן את הסכר, ואילו בעיני ממשלת-סוריה נראה מחיר זה גבוה מדי או אף בלתי-מתקבל-על-הדעת.

אך במצב זה הכחיש שגריר-סוריה בבון כאילו איימה ממשלתו להכיר בממשלת גרמניה הדמוקרטית במאמץ לאלץ את גרמניה המערבית לממן את הסכר, עם זאת העיר, כי במ"מ לא הושג הסכם וכי הדיונים נפסקו כיוון שהמשלחת הסורית נאלצה לחזור לדמשק. לדבריו, "ימשך המ"מ במועד שייקבע בדרכים דיפלומטיות מקובלות. בדרך מקרה הפיצה סוכנות "אסושייטד פרס" באותו יום עצמו ידיעה, לפיה חזרה צרפת והחליטה להצטרף לגרמניה המערבית במימון הסכר הסורי על נהר פרת. בהתאם להודעתו של העתון הדמשקאי "אל נאצר", שיגרה ממשלת-בון מברק, בו שאלה, אם ממשלת סוריה תסכים להשתתפותה של צרפת במימון תוכנית-ההשקאה. סוריה הביעה מייד את הסכמתה במברק - הוסיף העיתון.

צירוף-מאורעות זה הוא מקרי רק למראית-עין, במסגרת ההתקרבות הנוכחית בין המעמדות השליטים בצרפת ובגרמניה המערבית אינו אלא טבעי שיתוף-הפעולה ביניהם בשטח התוכניות הנאו-קולוניאליסטיות, מה גם שלצרפת היו אינטרסים מסורתיים במזרח הערבי ורק בתום מלחמת-העולם השנייה נטשה את שלטונה הקולוניאלי בסוריה ובלבנון, למעשה, צרפת מעולם לא ויתרה על רעיון-השיבה לשתי ארצות אלו.

ידיעות אלה אומנם טרם אושרו, אך מגמת ההתפתחות כבר מסתמנת מהן: הנאו-קולוניאליסטים בבון ובפאריס מגבירים את לחצם על סוריה, כדי להשיג את מטרותם היסודית – לכבול את סוריה בכבלי-הנאו-קולוניאליזם, זוהית מטרותם הכלכלית, ואילו משימתם המיוחדת היא לתקוע טריז בין סוריה לבין המחנה הסוציאליסטי, וראשית-כל בינה לבין ברה"מ.

ברה"מ מקיף עתה שטח נרחב יחסית. ברה"מ מסייעת בידי סוריה בסלילת מסילת-הברזל קאמיקלה-לאטאקיה.

ביחסי הכוחות הפנימיים בסוריה תלוי הדבר אם מזימות אלו תצלחנה. אך גם שליטי סוריה ייכנעו ללחץ הנאו-קולוניאליסטי, הרי המאבק בין הכוחות הדמוקראטיים והריאקציוניים בוסריה יימשך. תוצאותיו לטווח ארוך שך מאבק זה אינן מוטלות בספק, הכוחות הדמוקראטיים הולכים ומתחזקים ונצחונם עלול להידחות, אך אין למונעו.